

Betaald voetbal is geen publiek belang

Onderwerpen:

- Publieke sector
- Sport

16 apr 2013

- Eric van Damme

De steun van gemeenten aan betaalde profclubs ligt onder het vergrootglas van de Europese Commissie. Volgens Eric van Damme is de steun van bijvoorbeeld de gemeente Eindhoven aan PSV ongeoorloofd. Betaald voetbal is een commercieel product en als de gemeente daar geld in wil steken dan dient men zich de gewoontes van de markt aan te meten. Met het onderhouden van een betaald voetbalclub is geen publiek belang gemoeid.

Ongeoorloofde overheidssteun?

De Europese Commissie onderzoekt momenteel of vijf Nederlandse gemeenten hun lokale betaald voetbalclubs (PSV, NEC, Willem II, MVV en FC Den Bosch) ongeoorloofde overheidssteun gaven. Met uitzondering van Eindhoven, waar 48 miljoen euro in het geding is, gaat het om kleine bedragen; minder dan 3 miljoen per gemeente. De zaak is vooral van principieel belang, met twee fundamentele vragen. Waarom bemoeien gemeenten zich met betaald voetbal? Waarom bemoeit de Europese Commissie zich hiermee?

Visie Europese Commissie

Voor de Commissie is het simpel. Zij ziet betaald voetbal als een gewone economische activiteit en profclubs als bedrijven, zodat de normale marktspelregels van toepassing zijn. Die regels impliceren dat, als gemeenten met bedrijven zaken doen, zij zich ook als marktpartij moeten gedragen. Dit om te voorkomen dat de concurrentie vervalst wordt. Zo mag een gemeente een profclub geen gunstiger leningsvoorwaarden bieden dan een bank zou doen. Bij twijfel moet een gemeente een voorgenomen markttransactie bij de Commissie melden en mag zij deze pas na diens toestemming uitvoeren.

Verwarring en misvatting

Geen van de betrokken gemeenten heeft destijds de betwiste transactie gemeld. Klaarblijkelijk kenden zij de regels niet. Zo zei de verantwoordelijke wethouder van Eindhoven, Staf Depla, vorige week in de *Volkskrant*:

“Het argument van de winstgevendheid staat nergens in de wet. Stel dat ik een bedrijf uitkoop om een park of snelweg aan te leggen, dan gedraag ik me toch zoals de overheid hoort te doen?” Eerder zei hij dat de koop van de grond onder het stadion van PSV geen steun kan zijn omdat deze transactie voor de gemeente budgettair neutraal is. Het eerste getuigt van verwarring, het tweede is een misvatting.

Het is juist dat een gemeente geen winst moet maken. Zij moet juist verlieslatende dingen doen, want die laat de markt liggen. Om die publieke taak optimaal te vervullen moet een gemeente haar commerciële activiteiten echter winstgevend vorm geven. Als Depla voor een park grond moet verwerven, moet hij die goedkoop inkopen, zodat een fatsoenlijk budget voor een mooie inrichting van het park overblijft. Hoe minder subsidie PSV krijgt, of hoe meer PSV aan Eindhoven betaalt, hoe meer geld er over blijft voor echt publieke taken. Voldoende parken en goede bereikbaarheid zijn publieke belangen, betaald voetbal is een commerciële activiteit.

Juist is ook dat, als de deal met PSV budgettair neutraal is, deze de belastingbetaler niets kost. Maar zij levert hem dan ook niks op. Elke euro die PSV meer betaalt kan voor de publieke zaak worden ingezet. De gemeente Eindhoven had 2,4 miljoen meer inkomsten per jaar kunnen hebben. Ongetwijfeld zijn er ook in Eindhoven projecten heeft met groter maatschappelijk rendement dan investeren in PSV.

Op een markt past marktgedrag

Dat een gemeente zich op de markt commercieel moet gedragen volgt uit Europese rechtspraak. De gemeenten hadden dat moeten weten en hun steunvoornemens dus moeten melden. Dat zij dat niet gedaan hebben doet vermoeden dat zij zich eerder door het belang van hun lokale voetbalclub dan door het publiek belang lieten leiden.

De Commissie doet slechts haar werk en past de wet toe. In het geval van PSV lijkt die wet ook daadwerkelijk overtreden te zijn. De gemeente kocht grond van PSV voor 48 miljoen euro; grond die bij de bestemming voetbal slechts de helft waard is. PSV betaalt 5 procent huur, terwijl 10 procent redelijk is. Dit komt neer op een steun van 24 miljoen euro. Dat PSV met dit bedrag de competitie kan verstoren, niet alleen in de Eredivisie, maar ook op de transfermarkt en op de markt voor advertentie-inkomsten, is duidelijk. Met het geld dat eerst dood in de grond zat, kon PSV buitenlandse spelers kopen, zodat ook de internationale handel beïnvloed werd. Daarmee is aan de vier voorwaarden voor wetsovertreding voldaan. Als Depla niet met betere argumenten komt, zal PSV 24 miljoen moeten terugbetalen.

Waarom interventie gemeente?

De vraag “Waarom bemoeien gemeenten zich met betaald voetbal?” is moeilijker te beantwoorden. Er zijn immers juist redenen dat niet te doen. Neem Tilburg. Die stad bezit het stadion van Willem II en moet bij faillissement van de club die investering afschrijven. Het kan dan economisch beter zijn nog wat meer steun te geven om dat verlies te voorkomen. Inderdaad heeft, nu degradatie dreigt, Willem II al gevraagd of de huur niet verder omlaag kan. In feite houdt de club de gemeente dus in gijzeling. Het is net al bij Griekenland en Cyprus, zodra je er eenmaal in zit moet je eieren voor je geld kiezen. Het is dus beter te voorkomen dat je in zo'n situatie terecht komt.

De staatssteunregels dwingen gemeenten hun publieke taken optimaal uit te voeren en het geld van de belastingbetaler niet te verkwisten. De Commissie dwingt gemeenten tot stellingname of het onderhouden van een profclub wel echt een publieke taak is. Op dit terrein mogen we “Europa” dankbaar zijn.

Te citeren als

Eric van Damme, “Betaald voetbal is geen publiek belang”, *Me Judice*, 16 april 2013.